

OPATRENIE C.3 : URÝCHLENIE VYKONÁVANIA OPATRENÍ NA MINIMALIZÁCIU NEGATÍVNYCH VPLYVOV VYKUROVANIA DOMÁCNOSTÍ A DOPRAVY NA KVALITU OVZDUŠIA

*Odporúčania zverejňované každé dva roky a vstupné materiály na
návrh regionálnych a miestnych politík, ako aj právnych predpisov
na zlepšenie účinnosti opatrení v oblasti kvality ovzdušia*

Materiál vypracovaný v zmysle prílohy 1, výstup 9

December 2025

Projekt LIFE IP - Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE.

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

1. Úvod

Výstupy projektovej aktivity C.3 za roky 2023-2025 je možné rozdeliť na návrhy koordinačnej jednotky projektu LIFE IP SK a návrhy regionálnych manažérov kvality ovzdušia (MKO) pôsobiacich na jednotlivých krajoch zapojených do projektu. Treba poznamenať že na mnohých návrhoch koordinačnej jednotky (ďalej len KJ) sa podieľali aj mnohý ďalší členovia projektu z radov MKO a supervízorov. KJ tieto návrhy zozbierala utriedila a sumárne zaslala dotknutým osobám / autoritám. Tak to mu bolo i v prípade tvorby nového zákona o ovzduší a metodického pokynu pre riadenie kvality ovzdušia ktorý sa venuje podrobne príprave a tvorbe programov na zlepšenie kvality ovzdušia (ďalej len PZKO).

2. Summary

The outputs of project activity C.3 for the years 2023–2025 can be divided into proposals of the LIFE IP SK project Coordination Unit and proposals of regional air quality managers operating in the individual regions involved in the project. It should be noted that many other members of the project team, including AQMs and supervisors, contributed to numerous proposals prepared by the Coordination Unit (hereinafter CU). The CU collected these proposals, organised them, and submitted them in summary form to the relevant persons or authorities. This was also the case in the development of the new Air Protection Act and the methodological guideline for air quality management, which deals in detail with the preparation and development of Air Quality Management Plans (hereinafter AQMP/PZKO).

3. Programy na zlepšenie kvality ovzdušia (PZKO) - príprava a vydanie

Obdobie rokov 2024 a 2025 prinieslo najvýraznejší posun v oblasti strategického riadenia kvality ovzdušia. Počas tohto obdobia pokračoval intenzívny proces prípravy, aktualizácie a vydávania PZKO, pričom manažéri kvality ovzdušia zohrávali dôležitú úlohu v poradných výboroch pri príprave PZKO. V nadväznosti na nový zákon o ochrane ovzdušia a aktualizované metodické rámce sa projekt LIFE IP Populair sústredil na odbornú, koordinačnú a komunikačnú podporu okresným úradom v sídle kraja (OÚSK), ktoré sú podľa legislatívy poverené vypracovaním a výdaním PZKO.

V roku 2025 došlo k posilneniu inštitucionálnej spolupráce, keď boli s Nitrianskym a Trnavským krajom podpísané memorandá o spolupráci na príprave PZKO. Tieto dohody vytvorili stabilný rámec pre koordináciu medzi regionálnymi aktérmi a zabezpečili jasné procesy spolupráce počas celého procesu tvorby dokumentov.

V rámci tohto obdobia sa dosiahol zásadný pokrok, po viac než desaťročí od pôvodných programov boli vydané PZKO pre zónu Nitriansky kraj, zónu Banskobystrický kraj a aglomeráciu Košice a zónu Košice. Súbežne prebiehala príprava ďalších dokumentov, ktoré budú postupne nahrádzať už neaktuálne programy v zónach Trenčiansky, Prešovský, Žilinský, Trnavský, Bratislavský kraj a aglomerácia Bratislava.

Spoluprácou KJ a Odboru globálnej ochrany ovzdušia a klímy vznikli alebo boli aktualizované nasledujúce dokumenty:

- Aktualizácia modelového listu opatrení: [Príloha č. 7 - Modelový identifikačný list opatrenia](#)
- Aktualizácia špecifikácie opatrení: [Špecifikácia opatrení do PZKO](#)
- [Katalóg príkladov opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia pre prípravu PZKO](#)
- nová príručka ["Do školy po vlastných"](#) - o tom ako urobiť cesty do školy zdravými a bezpečnými
- [Osvetový balíček](#) pre zlepšenie kvality ovzdušia v obci.

V priebehu roku 2025 boli na stránke webovej stránky Slovenského hydrometeorologického ústavu zverejnené [podklady](#) pre vypracovanie PZKO pre zónu Trnavský kraj.

4. Odporúčania koordinačnej jednotky a MKO

4.1 Financovanie opatrení v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje žaloba Súdneho dvora EK

Dňa 9. februára 2023 rozhodol Súdny dvor Európskej únie, že Slovenská republika porušila smernicu 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia tým, že dlhodobo prekračovala denný limit pre PM10 a neprijala dostatočné opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia v zóne Banskobystrický kraj (Jelšava), v zóne Košický kraj a v aglomerácii Košice (Veľká Ida).

V reakcii na rozsudok prijalo Ministerstvo životného prostredia SR prostredníctvom referátu projektu LIFE IP viacero krokov s cieľom prispieť k náprave situácie. Jedným z nich bola príprava cielej dotačnej schémy pre územia, ktorých sa rozsudok týka. Navrhované opatrenia zahŕňajú napríklad zriadenie prevádzok na výrobu kvalitnej palivovej základne (drevná hmota, brikety) v rámci sociálneho podniku a výmenu vykurovacích zariadení v bytových domoch vo vlastníctve mesta aj v rodinných domoch fyzických osôb.

Na tento účel bol vypracovaný projekt pre mesto Jelšava, ktorý bol schválený, avšak v pôvodnej podobe bol z administratívnych dôvodov následne zrušený. V súčasnosti prebiehajú rokovania medzi zainteresovanými subjektmi o náhradnom riešení. To bolo schválené uznesením vlády SR č. 617/2024 a jeho vecný rozsah, časový harmonogram aj určenie zodpovedných realizátorov aktuálne nie sú určené a projekt ako aj plnenie uznesenia boli odložené na budúci rok vzhľadom na komplikovaný proces realizácie a potrebu identifikácie najkomplexnejšieho riešenia.

4.2 Finančná schéma na podporu čiastkovej obnovy rodinných domov

V rámci aktualizácie Plánu obnovy a odolnosti a zahrnutie novej kapitoly REPowerEU do jeho obsahu, bola časť zdrojov vyčlenená aj na novú schému s názvom Obnov dom Mini (po vzore schémy Obnov dom s inými podmienkami). Schéma, ktorej vznik je výsledkom aktivity projektu, je zameraná na podporu čiastkovej obnovy rodinných domov, vrátane výmeny vykurovacieho zariadenia, pre sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľstva. Prvé výzvy boli spustené koncom roka 2024 a boli geograficky zacielené výhradne na Banskobystrický a Košický samosprávny kraj. Išlo o obce zaradené do druhého rizikového stupňa alebo do kategórie ORKO (tretí stupeň), kde je problém kvality ovzdušia dlhodobo najvýraznejší a kde Slovensko čelí aj rozsudku Súdneho dvora Európskej únie. Po vyčerpaní záujemcov v týchto regiónoch bola schéma rozšírená aj do Žilinského a Prešovského kraja a následne, vzhľadom na dostupnú kapacitu a vysoký záujem, bola v roku 2025 otvorená pre celé územie Slovenskej republiky. V priebehu implementácie schémy sa jej pôvodný cieľ, obnoviť min. 3 060 RD s alokáciou 30 miliónov EUR navýšil na 4 080 RD s alokáciou viac ako 40 mil. EUR. Maximálna výška podpory pre jednu nehnuteľnosť bola stanovená na 10 000,00 eur, pričom schéma umožňovala financovať až 100 percent oprávnených výdavkov s časťou prostriedkov poskytnutou vopred (prvá schéma takého druhu na SR).

V roku 2025 prišlo k naplneniu maximálneho počtu predložených žiadostí vo všetkých otvorených výzvach. K 29. decembru 2025 bolo prijatých 7 056 žiadostí, z ktorých bolo 4 426 žiadostí vyhodnotených ako úspešných a 452 je aktuálne v spracovaní. V priebehu tejto schémy bolo k 29.12. 2025 vyplatených 22 156 944 eur.

Vzhľadom na vysoký záujem domácností a potrebu pokračovať v opatreniach zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia v oblastiach dotknutých rozsudkom Európskej komisie bola zároveň pripravená individuálna výzva Obnov dom Mini Plus, určená pre domácnosti v energetickej chudobe a pre oblasti s najvyšším zaťažením lokálnym znečistením ovzdušia. Po vyčerpaní alokácie z Plánu obnovy a odolnosti bude program pokračovať vďaka podpore z Modernizačného fondu. Komisia Modernizačného fondu schválila návrh na financovanie ďalšej fázy schémy a následne ho Európska investičná banka posúdila a podporila. Pre Slovenskú republiku bolo schválených viac ako 186 miliónov eur, ktoré umožnia čiastkovú obnovu ďalších približne 17 000 rodinných domov za obdobných podmienok, aké platili v pilotnej výzve.

Schéma Obnov dom Mini a jej pokračovanie prostredníctvom Modernizačného fondu predstavujú dôležitý nástroj, ktorý dopĺňa opatrenia v oblasti kvality ovzdušia a energetickej efektívnosti v najviac ohrozených regiónoch. Umožňujú cielene reagovať na potreby domácností, podporujú postupné znižovanie emisií z vykurovania a významne prispievajú k dlhodobej zmene v oblastiach, ktoré boli predmetom žaloby Európskej komisie.

4.3 Program Slovensko

V roku 2025 prvýkrát došlo k zaradeniu skupiny opatrení na zníženie prašnosti medzi oprávnené opatrenia, na ktoré je možné čerpať financie z európskych zdrojov. Konkrétne sa jedná o dve výzvy

na znižovanie emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia: PSK-MZP-034-2025-DV-KF, zverejnená 06.06.2025, a PSK-MZP-033-2025-DV-EFRR, zverejnená 18.06.2025. Úhrnne je vo výzvach alokovaných 26 500 000 EUR. Okrem opatrení na technologické úpravy vedúce k zníženiu emisií emitovaných „z komína“ boli medzi oprávnené zaradené aj opatrenia, ktorých účelom je znížiť prašnosť vznikajúcu nielen priamo v technologickom procese, napríklad sa jedná o znižovanie veternosti v okolí prašných hald. Cieľom zaradenia tejto skupiny opatrení medzi oprávnené je znížiť sekundárnu prašnosť vznikajúcu v súvislosti s realizáciou pracovnej činnosti prevádzkovateľa. Zníženie množstva emisií emitovaných „na komíne“ má menší dopad na kvalitu ovzdušia v priamom okolí prevádzky samotnej, zatiaľ čo zníženie sekundárnej prašnosti by malo kvalitu ovzdušia pozitívne ovplyvniť aj v priamom okolí prevádzky samotnej. Výzvy sú aktuálne otvorené, k 29.12.2025 bolo predložených 7 žiadostí, 1 z nich bola neschválená, zvyšné sú v procese schvaľovania.

4.4 Ďalšie odporúčania koordinačnej jednotky

V roku 2025 bola zriadená odborná platforma Task Force, ktorej cieľom je pripraviť odborné a dátové podklady, ktoré budú tvoriť základ Národného programu kvality ovzdušia (NKPO) a zároveň slúžiť ako odporúčania pre ďalšie politické, legislatívne a investičné rozhodnutia v oblasti ochrany ovzdušia. NKPO bude strategickým dokumentom s charakterom cestovnej mapy a má zabezpečiť, aby Slovenská republika splnila požiadavky pripravovanej novej európskej smernice o kvalite ovzdušia.

Medzi riešené oblasti patria energetika a vykurovanie domácností, doprava, financovanie opatrení, zdravie a vzdelávanie. Pre každú z týchto oblastí boli vytvorené pracovné skupiny, ktoré sa zaoberajú návrhom realistických a finančne udržateľných riešení.

Po úvodnom zasadnutí už prebehli prvé pracovné stretnutia, vrátane skupiny pre energetiku a vykurovanie domácností. Zároveň boli pre pracovné skupiny pripravené úvodné podklady, ktoré prešli interným pripomienkovaním.

4.5 Odporúčania MKO

Na území Bratislavského a Trnavského kraja MKO pripravili v rámci aktivity Do školy po vlastných školské plány mobility pre ZŠ Rovinka a ZŠ J.A. Komenského v Seredi. S mestom Sereď bolo podpísané memorandum o spolupráci pri realizácii opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia v meste Sereď. MKO pre územie Banskobystrického kraja pripomienkovali strategický dokument Program rozvoja mesta Banská Bystrica na roky 2024 – 2030. Tiež sa jeden MKO zúčastnil procesu tvorby Stratégie environmentálnej politiky Banskobystrického kraja ako koordinátor tematických pracovných skupín Zmena klímy, Kvalita ovzdušia a Energetika a emisie skleníkových plynov.

MKO boli účastní v etapách tvorby PHRSR Prešovského samosprávneho kraja, kde poskytli informácie ohľadom ovzdušia, zdrojoch znečisťovania, príčinách a možných opatreniach, ktoré sú v dokumente pretavené. Tiež sa zúčastnili zasadnutia Komisie MŽP SR k aktualizácii rezortnej koncepcie EVVO do roku 2030 a samotnú koncepciu následne aj pripomienkovali a zúčastnili sa na procese pripomienkovania podkladov pre Task Force a zasadnutia pracovných skupín. Okrem toho MKO pre Žilinský, Prešovský a Nitriansky kraj pripravili informatívne správy o stave kvality ovzdušia, ktoré boli prezentované na príslušných mestských zastupiteľstvách.

5. Záver

V nasledujúcich dvoch rokoch bude projekt LIFE IP pokračovať v kľúčových aktivitách, ktoré sú potrebné pre ďalší postup v oblasti riadenia kvality ovzdušia. Prioritou zostáva podpora okresných úradov pri príprave a vydávaní Programov na zlepšenie kvality ovzdušia (PZKO) a odborná participácia na pracovných skupinách Task Force, ktoré vytvárajú podklady pre prípravu Národného programu kvality ovzdušia. Projekt sa aktívne zapojí aj do procesu novelizácie zákona o ochrane ovzdušia a súvisiacich vyhlášok, ktoré budú potrebné na transpozíciu novej európskej legislatívy. Rovnako bude poskytovať ďalšie odborné vstupy a pripomienky k budúcemu Národnému programu kvality ovzdušia. Súčasťou plánovaných aktivít je aj spolupráca na tvorbe kapitoly pre projekt Rozvoj regionálneho inovačného ekosystému TTSK. Cieľom všetkých nadchádzajúcich krokov je zabezpečiť, aby sa pripravované dokumenty, politiky a legislatíva opierali o reálne potreby regiónov a prispeli k dlhodobému zlepšovaniu kvality ovzdušia na Slovensku.